

## **Fonament i propostes sobre al marc europeu actual de la qualitat arquitectònica i un informe anual sobre la qualitat arquitectònica a Catalunya.**

La Memòria d'Avaluació de l'impacte de les mesures proposades del projecte de Decret pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 12/2017, de 6 de juliol, de l'Arquitectura considera que el fonament bàsic de la Llei son els textos polítics (Resolucions i Conclusions del Consell i Decisions) i la legislació europea en matèria d'arquitectura i disciplines connexes (directives) aprovats i publicats abans de l'aprovació de la dita Llei, que surten citats al preàmbul de la Llei 12/2017.

L'esperit de la Llei 12/2017, amb tot i això, en el seu preàmbul, atenent la seva exhaustivitat de les cites i referents pel que fa als fonaments de dret de la Unió Europea, és basar-se en la doctrina incloent-hi la més recent de la política arquitectònica europea.

Des de l'any 2018 ençà s'han aprovat nous i importants documents europeus de política arquitectònica que caldria considerar i integrar al cabal normatiu català en matèria d'arquitectura, conformement a l'esperit de la Llei 12/2017.

De l'aprovació de la Llei, doncs, en aquest moments, ja han passat 6 i gairebé i mig sense desenvolupament reglamentari, un període, per contra, especialment fructífer en producció de documents polítics europeus en matèria d'arquitectura i urbanisme.

És per això que cal actualitzar els fonaments de la Llei i del Reglament afegint-hi els desenvolupaments del darrers anys. És a dir:

- 1- *La Declaració de Davos* de 2018: [Davos Declaration 2018 \(catalan\).pdf](#)  
Enllaço amb la versió catalana disponible únicament al web del Govern suís avui per avui. Cal recordar que diverses Comunitats Autònomes i el Govern Central han signat aquesta Declaració. No pas la Generalitat de Catalunya. Aquesta versió és obra de qui subscriu. També he fet gestions perquè s'hi inclogui al web de la Generalitat, que no han reeixit.
- 2- L'informe del grup d'experts del Consell (de la UE) sobre qualitat arquitectònica de 2021, *Cap a una cultura arquitectònica compartida: Towards a shared culture of architecture - Publications Office of the EU (europa.eu)*  
Soc membre del Grup de Treball, coautor de l'informe, i hi he fet especialment en el tema que ens ocupa dues aportacions adients; una, pel que fa a definició i cronograma de política arquitectònica europea i, l'altra, fer incorporar la Llei 12/2017 com bona pràctica europea.
- 3- Les Conclusions del Consell sobre la cultura i la arquitectura l'urbanisme d'alta qualitat com elements essencials de la iniciativa Nova Bauhaus Europea (2021/C 501 I/03: [Publications Office \(europa.eu\)](#)

Tots aquest documents, com també la Llei 12/2017, destaquen de forma primordial la noció de qualitat arquitectònica. Aquesta noció és la que travessa els textos europeus, però potser ho fan amb major èmfasi i claredat els dels

darrers anys (2018/2021). És cert que la Llei 12/2017 estableix al seu article 2 3. “els (6) valors de qualitat inherents a l'arquitectura, que aquesta llei vol protegir”, tanmateix el procés de Davos estableix els 8 criteris de qualitat arquitectònica, els argumenta perfectament i aporta els elements d'avaluació de la qualitat dels “llocs”. Disposem de la versió sintètica d'aquests criteris, també en català, amb traducció de qui subscriu; s'anomena, “*Caixa d'Eines: fes la teva avaluació de com assolir objectius de qualitat en arquitectura i urbanisme per a tothom*” i està pensat per fer una autoavaluació.

Per tot això, sembla que la Memòria d'avaluació de l'impacte dilueix la qüestió quan afirma a la seva pàgina 4 que el problema que va motivar la Llei és “La percepció que cal millorar la qualitat arquitectònica i urbanística en general”. Ans el contrari, l'exigència de qualitat arquitectònica de la Llei (i dels documents europeus) no és genèrica, sinó molt específica, contundent i detallada, tant, que la noció de qualitat es vehicula a través de 6 valors (Llei 12/2017) o, si volem, de 8 criteris de qualitat de Davos (*Cap a una cultura arquitectònica compartida*).

Més endavant a la pàgina 6, la dita Memòria d'avaluació d'impacte enumera i descriu els objectius que es volen assolir i diu que són els que estableix el preàmbul de la Llei. Tanmateix, els 4 objectius que presenta...:

1. Contribuir a que l'arquitectura tingui un paper de síntesi i d'innovació en el procés de desenvolupament sostenible ja des de la fase de concepció d'un projecte arquitectònic, urbà o paisatgístic o de rehabilitació d'un paratge.
2. Contribuir al desenvolupament del potencial de creixement econòmic i d'ocupació de l'arquitectura, indústria cultural i creativa.
3. Promoure l'educació sobre arquitectura, i també sobre el patrimoni construït i les condicions de vida, en particular mitjançant l'educació artística i cultural.
4. Promoure la formació inicial i contínua del col·lectiu d'arquitectes, urbanistes i paisatgistes en matèria de desenvolupament sostenible.

...no són pas els del Preàmbul de la Llei, sinó que són tan sols una part de les *Conclusions del Consell relatives a la arquitectura: contribució de la cultura al desenvolupament sostenible (2008/C 319/05)*, que es recullen al Preàmbul de la Llei, com és el cas d'altres que també es recullen.

En aquests objectius que es volen assolir, hi és absent: la qualitat arquitectònica.

El gran instrument que el Decret vol establir per promoure la qualitat arquitectònica és el Consell de Qualitat Arquitectònica i Urbanística de Catalunya. El Projecte de Reglament de la Llei 12/2017, de 6 de juliol, de l'arquitectura, estableix a l'article 11, les funcions del Consell.

Al seu apartat a) li encomana l'emissió d'informes singulars o d'especial interès que li siguin requerits i especifica 4 procediments adequats per fer aquests informes, pel que fa al planejament, a plans i projectes.

Ara bé, aquest apartat a) no sembla que, d'acord amb les darreres textos europeus citats i la Llei 12/2017 mateixa, hi sigui inclosa la dimensió holística

de la noció de qualitat arquitectònica. (Per destriar aquesta dimensió “holística”, vegeu l'informe *Cap a una cultura arquitectònica compartida*).

A més a més, el fet que aquest informes hagin de ser requerits, fets a demanda, no sembla que sigui prou garantia per assegurar-ne ni l'encàrrec ni l'elaboració.

Per tant, proposo:

1) Pel que fa a la qualitat arquitectònica: incorporar citant convenientment i detallada tota la documentació de la UE que fonamenta la noció de qualitat arquitectònica si escau a la Llei 12/2017 i al Decret que l'ha de desenvolupar. I, és clar, incloure aquesta documentació com a base de deliberació a venir del Consell de Qualitat Arquitectònica i Urbanística de Catalunya.

2) Pel que fa al Consell de Qualitat Arquitectònica i Urbanística de Catalunya: afegir-hi un punt nou i primer a l'article 11 del Decret a l'apartat a): una funció pròpia i recurrent del Consell que no depengui d'un eventual encàrrec sinó que correspongui a un informe d'ofici. Aquest informe hauria de ser sobre l'estat actual de la qualitat arquitectònica i urbanística. Hauria de tenir una periodicitat anual.

I, presento, alguns eventuais indicadors i informes de referència:

La Memòria d'avaluació de l'impacte aporta xifres sobre l'evolució del sector de l'arquitectura i de la construcció, en termes d'ocupació i de nombre d'edificis construïts, però hi ha molts altres eventuais indicadors, que poden afectar, per exemple, la rehabilitació dels habitatges, l'eficiència energètica dels edificis, l'abandonament dels centres històrics de les poblacions, etc., que poden formar part d'aquest informe anual.

Els indicadors també poden i haurien de ser qualitius, seguint, per exemple el model dels 8 criteris de qualitat arquitectònica del procés de Davos, adoptats per l'estudi *Cap a una cultura arquitectònica compartida*.

A Catalunya disposem com a model d'un informe semblant l'*Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya* amb periodicitat anual que elabora el Consell de les Arts: [Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya. Consell Nacional de la Cultura i de les Arts - CoNCA \(gencat.cat\)](https://www.gencat.cat/consell-nacional-de-la-cultura-i-de-les-arts/)

D'altra banda, dins l'àmbit europeu, es pot citar, per exemple, l'informe de la Baukultur Bundesstiftung, la Fundació Federal d'Arquitectura i Urbanisme: [BBK\\_BKB-22-23-E.pdf \(bundesstiftung-baukultur.de\)](https://www.baukultur.de/BKB-22-23-E.pdf)

Estanislau Vidal-Folch de Balanzó

*Expert del Grup de Treball dels Estats membres del Consell (UE) sobre la qualitat de l'arquitectura i urbanisme (2020/2021) i Membre de la Comissió Assessora de l'informe sobre polítiques europees encarregat pel Consell d'Arquitectes d'Europa (2023).*

Barcelona, 1 de novembre de 2023